

NE. Una cançoneta moral trobada, entre papers de 1337, en els registres d'un notari de Perpinyà, diu *fa bom musar* 'fa perdre el temps'.⁷ Després el trobem en el *Llibre de les Dones* del gironí Eiximenis: «D'aquesta mala prudència hix que l'om jamés no pens en res qui de Déu sia, e que tostemps estudiu en fer mal e peccat; e com l'aga fet, que-l sàpia ben cobrir e defençar; e que sàpia tots aquells qui no-l ressemblen escarnir e *musar*, e-ls tenga per orats e per foylls» (§ 150, 107v2). En fi és un mot que agradava a l'autor del *Curial*, car se'n serveix en quatre o cinc passatges; com: «No vull *musar* en escriure per menut totes les circumstàncies de la sua bellesa» (*NCL*, I, 97); vegeu els altres passatges citats en els *DAG*. i *AlcM*, i algun més en la nota que hi dedicà Rubió i Lluch en la seva edició, p. 519; mal grafiat *musar* en *FcOliver* (*AlcM*).

Avui el mot (que no hi ha raó, per això, de considerar provençalisme ni manlevat de l'italià, com vol *AlcM*) sembla estar limitat a la zona dels bisbats de Girona i Elna; el meu pare no el coneixia quan visqué a l'Empordà als 28 anys i en prengué una nota a Llers el 1898: «*amusar-se*: fer feina molt distreta y entretinguda»; exemple: «no vui *amusar-me* fent claus perquè no dóna» (exclamava un ferrer). Després a usar-lo ell mateix: «Jo no m'oposo a la teva fe --- Però ara com ara, veig els seus fonaments històrics i, mentre *m'amus*o a seguir els seus orígens, no m'és possible d'elevant-me per ells a l'absolut» (*Jardins de StPolz*, p. 201).

És, però, sobretot l'abstracte postverbal *musa* o *amusa* el que ha restat més vivaç: això és de molta *múza*, és una feina de massa *múza*, jo ho havia sentit dir molt a la meua mare i ties gironines (1922, 1925 ---): «sinó que hi ha molta *amusa*, ja ho faria: feina entretinguda», Coromines (Llers, 1898); «al caure el dia, l'hereu va començar a regar; la feina era de molta *amusa*: mentres ell tancava un goret i n'obria un altre, ara en la bancada de tomateres, suara pels enciams ---», id., *Gràcies de l'Emp.*, p. 15; «en un òmnibus només hi ha un conductor: ell t'obre i tanca la porta, fa marxar el molinet de la guardiola on li tires els tres *nickels*, maniobra el motor, frena, avisa amb la campana i, quan li truques el timbre, para amatent; res: un ofici de molta *amusa*», id. (en aquest i un altre passatge del *Viatge a Amèrica*, 1930). Però igual al Ross.: al Barcarès m'explicaven que ells no usaven la gleva submarina per pescar, perquè «treure els cucs dels cascals seria massa *múza*» (1960).

És, doncs, la frase trobadoresca *faire la muza*, que ja he citat, i que trobem imitada un sol cop en cast. ant. en l'Arx. de Hita: «al que mucho la sigue, al que la mucho usa, / en corazón lo tiene, maguer se le escusa: / pero que todo el mundo por esto le acusa, / en éste cuida siempre, por éste *faz la musa*» (V. el comentari a la meua ed., 519d). Altrament en català s'ha mantingut també a Eiv. (no en va repoblada per emp. i ross.), en l'acc. una mica desviada «gracia, mérito» (PzCabr.), «buscar qui els ajudàs a fer una mica de sa feina que tenien: però, fos qui fos, voldria cobrar poc o molt; i això no era *sa musa*: *sa musa* era trobar qui

la fes, a sa feina, però sense cobrar», JnCastelló en Villangómez (*Llibre d'Eiv.*, 211).

DERIV.: *Musard*: diu Cerverí (109, 217) comparant l'Amor a un comte, o tot un rei, en diu: «Comt' e Rey!: galiadors / fay azautz, e cochòs, tartz; / arditz e sabens, *muzartz*' 'no hi ha sobria com ell, que fa tornar aptes els enganyadors i ràpids els tardans, i torna arditz i eixerits els musards' o sigui 'els cançoners o badocs'. El mot existí també en oc. ant., on es llegeix amb aquest mateix sentit en Bertran de Born (Appel, *Chrest.*, 66.32), encara que oblidat en el *PDPF* i *PSW*, que només en documenten l'adv. *muzardamèn* i els abstractes *muzardia* «folie, sottise» i *muzatge* «folie», «retard, delais»; *musarda* Jacme Marc (203).

Remusar 'rondinar' i *remusset* 'nen rondinaire' Cerdanya, *DAG*, amb una *ss* potser deguda a influència de *repussar*, car també ens indica *remussall* «repussall» a Urgell i al Segre, significat al qual es pogué passar per 'llamenqueria', 'menjar de llamenc, rebug' o cosa així.

CPT.: *Cornamusa*, format amb dos imperatius, *cornar* 'tocar el corn' i *musar* 'tocar la museta', *museta*, fr. *musette* 'cornamusa' (cita del Tirant de Galba, *AlcM*): formació que ens comprova *Flamenca*: «li jugar --- / l'us mena giga, l'autre rota ['violí', 'lira'] / --- / l'us estiva, l'autre flestela ['flabioli'] / l'us *musa* ['toca la museta'] l'autre caramela» (v. 608). La idea bàsica fou doncs 'divertir-se, musiquejar'.

Morrada 'cop, galtada', i també figurat: «que no ha al món donzella / ne dona enamorada / que, dels peus a la <cella>, / no romanga sullada / e no prena molt bella / e, a la fi, gran *morrada*, / e axí romangu' ella / bé vil e ensutzada», poema juvenil d'Eiximenis (prosicat en *Ll. de les Dones*, *EntreDL* I, 189, 9e); «galtada, bofet, bofetada, *morrada*, bossinada, revés: alapa, colaphus», OPou (*TbPu.*, 178). *Morradora*.

Morral 'boç, boçal, morrió' i 'sarró posat a la bèstia per donar-li grana' [1523], usual dels Alts Pirineus (Vall Ferrera, 1932) fins a les Illes (eiv. «bozal», Pérez Cabrero), *duná pal muřál* 'abundant en el sentit d'algú, sense gaire sinceritat, per deferència (o àdhuc adulació)' és correctament *donar per al morral*: «el Comissari [de policia] em té per bon noi, perquè sempre li dono pel morral» (carta del meu pare desterrat, 1897); d'aquí *morral* expressió popular per a home bèstia, embrutit, que no és sols de Bna. [«no siguis *morral!*», 1915, més aviat grosser] sinó d'allà cap al Sud sobretot; *morralla* f. maestr., *AlcM*; *morraller* [Lab. 1840]; *morralej*ar en l'acc. 'sarró de caçador' així o *morralet* (*DT*o. 1647; Cardós i Vall Ferrera, 1932-4). *Morralina*.

Morral 'morro, tossal o roca prominent'; té vasta extensió, des del Collsacabra i Vallès fins a Ribagorça i a la PnaCast. almenys, i n'hi ha documentació molt antiga, almenys ribag.: «ipso *moral* de ipsas esplugas» prop d'Isanta, «ipso *Murr*ale» damunt Sorita de Baells (en docs. de l'arxiu de Solsona, v. les monografies d'aqueixos pobles, *Onom. Cat.*). Són conspicus, entre molts, el *Morral del Drac* a St. Llorenç del Munt, el *Morral de Serra-Toses* (d'altres diuen *Morro de la Miranda*) a St. Martí de Sobremunt, *Morral d'En-Baumes*